

***Informe específic de pluralisme durant la campanya de les eleccions
municipals 2011 (del 6 al 20 de maig)***

***Valoració del Consell de l'Audiovisual de Catalunya (aprovada en sessió
de 30 de maig de 2011)***

Antecedents

El Consell de l'Audiovisual de Catalunya, en l'Acord 78/2007, de 7 de març, va formular unes recomanacions específiques, sens perjudici del compliment del marc legal establert, sobre la qualitat de la informació en els processos electorals. L'equitat, la professionalitat, l'interès informatiu i la igualtat d'oportunitats són els criteris bàsics per valorar la qualitat de la informació electoral.

El Consell considera que una informació de qualitat afavoreix la tria democràtica de la ciutadania i, per tant, reforça la qualitat de la democràcia mateixa. Des d'aquesta perspectiva, el Consell ha advocat en diferents ocasions per un sistema que superés l'actual sistema de temps i d'ordenació estrictes dels anomenats *blocs electorals*. Per tractar de superar el conflicte que es produeix des de fa anys per aquesta qüestió, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya i el Col·legi de Periodistes de Catalunya han impulsat una "Taula de treball sobre la cobertura informativa de les campanyes electorals", que ha comptat amb l'assistència de professionals de la informació, de partits polítics, de direcció dels mitjans i d'investigadors universitaris. Després de les dues sessions mantingudes i de diferents reunions sectorials, ha quedat palesa la viabilitat del document base que ha servit per al debat i que pot ser utilitzat per continuar el procés engegat per la Taula de treball. Aquest document va ser aprovat pel Ple del Consell del 27 d'abril del 2011 com a document de referència per continuar treballant en aquesta direcció i el tenim present en aquestes valoracions.

Cal tenir en compte, d'altra banda, la darrera modificació de la LOREG, que ratifica les missions específiques dels mitjans de comunicació públics en els períodes electorals i estableix que tenen el deure d'oferir una informació basada en els principis de pluralisme polític i social, igualtat, proporcionalitat i

neutralitat. La LOREG estableix també com a novetat obligacions per als mitjans de comunicació de titularitat privada, que han d'aplicar els mateixos principis quan decideixin emetre informació electoral.

Objecte de l'informe i metodologia

L'Informe específic de pluralisme durant la campanya de les eleccions municipals 2011 analitza la cobertura informativa de les eleccions municipals celebrades el 22 de maig del 2011 en teleinformatius, magazins i altres espais informatius (tertúlies, debats i entrevistes), emesos per TV3, TVE a Catalunya, 8tv, Barcelona TV i Canal Català Vallès en període de campanya electoral (del 6 al 20 de maig del 2011). També s'analitzen els magazins i altres espais informatius de Catalunya Ràdio, COM Ràdio, RAC1 i SER Barcelona del mateix període. Atès el caràcter municipal d'aquesta convocatòria electoral, s'analitzen també els telenotícies comarcals de TV3.

En total s'han analitzat més de 83 hores d'informació corresponents a 179 teleinformatius i un total de 231 programes de la tipologia magazins i altres espais informatius.

A partir dels antecedents esmentats i de la lectura de *l'Informe específic de pluralisme durant la campanya de les eleccions municipals 2011*, el Ple del Consell fa les valoracions següents:

1. Anàlisi de continguts

L'anàlisi de continguts de les informacions de la campanya electoral mostra que el descriptor temàtic amb una freqüència més alta en tots els informatius és *dinàmica política* (20,5%), definida com al·lusions genèriques a les característiques o les actituds d'altres candidats o partits. Cal destacar en

positiu que aquest tipus de contingut experimenta un retrocés respecte a eleccions anteriors (en les darreres eleccions al Parlament, per exemple, va ser d'un 27,2%), la qual cosa contribueix a una major presència d'informacions relatives a les propostes programàtiques dels partits i dels ítems que preocupen més a la ciutadania, com ara la immigració, les polítiques de transport o mobilitat, o la incidència de la crisi econòmica. És una tendència que ja hem observat en anteriors comicis municipals, que resulta lògica atès que les eleccions locals tenen la ciutat o *polis* com a escenari i les informacions de proximitat prenen més rellevància.

Cal destacar la presència elevada de les notícies relatives a les *concentracions en diferents ciutats espanyoles sota el lema "Per una democràcia real" a favor d'un canvi en els sistemes polític i econòmic*, que en totes les televisions analitzades, excepte a Canal Català Vallès, ocupen el primer lloc en l'atenció informativa electoral, de manera que a TV3 suposa un 24,4% del temps de notícia, a TVE a Catalunya, el 23,3% i a Barcelona TV, el 18,1%.

A més de les informacions, totes les televisions i ràdios públiques analitzades inclouen debats i entrevistes a candidats, amb especial presència dels de la ciutat de Barcelona. En el cas de TV3, el *TN comarques* inclou informacions específiques de les candidatures de les capitals comarcals així com debats amb les persones candidates de la capital provincial.

Pel que fa a les ràdios i televisions privades, cal tenir present les noves obligacions que la LOREG els imposa. Encara que donar informació de la campanya no és exigible, sí que resulta sorprenent que 8tv, tot i que es tracta d'un operador d'abast català, no n'hagi inclòs pràcticament, ja que només tracta el tema en dos informatius, hi dedica un temps exigü (2 minuts i 35 segons) i no inclou debats ni entrevistes a candidats. En els espais informatius de 8tv hi manquen, doncs, informacions rellevants, com són les relacionades amb el desenvolupament d'un procés electoral amb incidència decisiva en la

configuració dels ajuntaments de Catalunya. Per contra, Canal Català Vallès sí que emet informació electoral i combina la referent a la ciutat de Sabadell amb la de municipis de la demarcació, incloent-hi, a més, debats, tertúlies i entrevistes amb persones candidates. RAC1, per la seva part, fa entrevistes als candidats de Barcelona i debats descentralitzats, mentre que SER Barcelona realitza entrevistes també als candidats de Barcelona i un debat entre els dos caps de llista dels partits amb més representació a Badalona.

2. Qualitat de la informació

Es constata de nou, com ho reflecteixen també els informes sobre les campanyes anteriors, que les referències a la protesta dels professionals contra els criteris de cobertura de la campanya electoral han estat presents de forma notable en algunes televisions i ràdios públiques i, més concretament, a TV3 (9 minuts i 12 segons), TVE a Catalunya (2 minuts i 51 segons), Barcelona TV (42 segons) i Catalunya Ràdio. Cal assenyalar que s'ha produït una disminució del temps dedicat a aquesta protesta respecte de les eleccions anteriors, encara que a TV3 cal sumar-hi la presència de reportatges relacionats amb els seus continguts (7 minuts i 33 segons) i les sobreimpressions en pantalla de Barcelona TV.

Aquest Consell considera que el pla de cobertura de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA) incorpora uns criteris sensiblement més flexibles que els de la campanya anterior de les eleccions al Parlament, ja que s'ha optat pel principi d'equitat davant del de la proporcionalitat pura, i s'ha calculat cada 3 dies. Manté, però, l'ordre estricte dels partits de major a menor en tots els espais dedicats a la informació de la campanya electoral. Per objectivar la presència equitativa entre el partit menys votat i el més votat, el temps es distribueix dins d'una forquilla d'entre 1 i 2,5. S'aplica un sistema equivalent en el cas de Barcelona TV, mentre que TVE a Catalunya aplica la proporcionalitat

pura, però no en el dia a dia, sinó en el còmput final de la campanya, i no sempre segueix l'ordre estricte dels partits en les seves informacions.

El fet que s'hagin mantingut els blocs electorals, encara que hagi estat d'una forma més atenuada als mitjans de la CCMA, ha contribuït a mantenir la protesta dels professionals de les televisions i de les ràdios públiques. En tot cas, el Consell es ratifica en el que ja va dir en la *Declaració sobre la cobertura informativa de la campanya de les eleccions al Parlament de Catalunya*, aprovada el 24 de novembre del 2010, respecte al fet que la reiteració de les protestes dels professionals genera una erosió en la confiança del ciutadà respecte als mitjans públics i respecte a la qualitat de la informació.

Cal destacar la presència d'informacions electorals complementàries a les contingudes en els blocs electorals, ja que tant TV3 com Catalunya Ràdio i Barcelona TV han inclòs reportatges sobre propostes programàtiques dels diferents partits en relació amb temes de rellevància ciutadana i aspectes relacionats amb la política municipal (seguretat, atur, finançament, immigració, educació, urbanisme, etc.), que a TV3 ocupen un 3,4% de la informació electoral i, a Barcelona TV, un 3%. Aquests tipus de reportatges contribueixen a la qualitat de la informació, ja que incideixen en temes d'interès per a la ciutadania.

Recordem novament que el Consell de l'Audiovisual de Catalunya té espais de coincidència amb la preocupació expressada pels professionals d'aquests mitjans i defensa un model que garanteixi millor el principi de professionalitat i superi el sistema d'assignació de temps i ordenació estrictes dels anomenats *blocs electorals*. En aquest sentit, s'ha pronunciat en favor de seguir col·laborant amb el Col·legi de Periodistes de Catalunya per tal de generar els consensos necessaris per avançar cap a un model d'informació que pugui fer compatibles els principis establerts per la legislació electoral i l'exercici dels criteris professionals.

En les valoracions de la cobertura informativa de la campanya de les eleccions al Parlament de l'any 2010, el Consell feia l'observació de la necessitat que els màxims responsables de la CCMA prenguessin mesures clares per evitar posicionaments editorials que poguessin qüestionar la responsabilitat i les missions de servei públic dels continguts emesos. Hem pogut observar, però, que algun presentador de magazín ha persistit a emetre'ls, contravenint en algunes ocasions el principi de neutralitat exigible a un prestador públic per molt que els comentaris es referissin a qüestions d'abast autonòmic o estatal i no municipal.

3. Pluralisme polític i equilibri territorial

La Llei de la comunicació audiovisual de Catalunya (LCA) estableix el respecte del pluralisme polític com una missió específica del servei públic i assenyala que “els mitjans públics han d'assegurar una informació suficient sobre les diverses ofertes electorals i sobre l'activitat dels representants sortints”. Pel que fa a l'anàlisi quantitativa del grup d'informacions estrictament relacionades amb el seguiment de la campanya per candidatura (els anomenats *blocs electorals*), aquesta missió específica ha estat observada, sense que se n'apreciïn desequilibris notables per al conjunt dels prestadors públics analitzats. TV3 i Barcelona TV han aplicat el criteri d'equitat, és a dir, la igualtat esglaonada en funció de la representació electoral, de manera que TV3 ha aplicat una forquilla d'1 a 2,4 i, Barcelona TV, d'1 a 2,3. TVE a Catalunya, per la seva banda, ha aplicat una proporcionalitat estricta a partir d'una forquilla que va d'1 a 3,6.

Els operadors privats analitzats tenen un comportament diferenciat. Tal com hem comentat, 8tv pràcticament no ofereix informació de les candidatures que es presenten a la campanya electoral i, per tant, és difícil apreciar-ne el compliment dels principis establerts. Canal Català Vallès, per la seva banda, compleix el principi de pluralisme, però no tant el de la proporcionalitat, ja que

els partits majoritaris, PSC i CiU, resulten sensiblement afavorits en la distribució del temps de les notícies electorals del conjunt de la demarcació i, en el cas de la ciutat de Sabadell, també és així i, a més, el PP aconsegueix més presència que altres candidatures amb major representació a l'Ajuntament o amb una representació equivalent.

La llei de referència atribueix també a aquest Consell la funció de vetllar per l'equilibri territorial en el sistema audiovisual de Catalunya i recorda que aquesta és una missió específica del servei públic. Des d'aquesta òptica, persisteix a TV3 i també a TVE a Catalunya una certa *barcelonització* de la informació electoral, expressada especialment per la forta presència de les persones candidates de Barcelona respecte de les d'altres poblacions (un 86,4% a TV3 i un 98,8% a TVE a Catalunya). Cal dir que, en el cas de TVC, aquest fet es compensa amb els *TN comarques* –també analitzats–, on s'ha fet un esforç notable per proporcionar informació de les candidatures de les capitals de comarca i també d'alguna altra localitat, de manera que hi ha presència de 46 municipis diferents i de 210 persones candidates. També cal esmentar com a factor de compensació la presència de les televisions i de les ràdios locals, la missió específica de les quals és la informació de proximitat, i que cobreixen la informació electoral concreta de cada població.

Finalment, cal recordar que, d'acord amb el mandat constitucional, la Llei de la comunicació audiovisual assenyala com a principi de referència la no-incitació a l'odi per motius de raça, sexe, religió o nacionalitat. En aquest context, el servei públic té també com a missió específica la promoció activa de la convivència cívica. Es tracta d'un principi de referència que no han d'oblidar els responsables d'antena dels programes, tant en període electoral com durant la resta de l'any, i especialment pel que fa a les emissions de participació directa. Aquest aspecte és especialment rellevant en aquests moments, tenint en compte el protagonisme que han tingut les qüestions relatives a la immigració en aquesta campanya electoral. Els mitjans de comunicació, especialment els

públics, no haurien de convertir-se en altaveus amplificadors de les opcions clarament xenòfobes que posen en perill la convivència i la cohesió social.

4. Igualtat d'oportunitats

De forma genèrica, la Llei de la comunicació audiovisual de Catalunya assenjala que els mitjans públics han d'assegurar una informació suficient sobre les diverses ofertes electorals, i en l'Acord 78/2007, de 7 de març, el Ple del Consell feia una recomanació específica en favor del criteri d'una major igualtat d'oportunitats, per tal d'assegurar un temps d'intervenció equitatiu a les personalitats que pertanyen a formacions polítiques sense representació municipal.

Aquesta recomanació ha estat seguida pels diferents mitjans públics, amb casuístiques diferenciades. TV3, per exemple, ha donat entrada en les informacions de campanya a candidatures amb representació municipal minoritària en el conjunt de Catalunya, com és el cas de Plataforma per Catalunya (PxC), la Candidatura d'Unitat Popular (CUP) i Ciutadans-Partit per la Ciutadania (C's), així com a candidatures sense representació, com és el cas de Solidaritat per la Independència (SI). TVE a Catalunya incorpora aquestes mateixes i també Unión, Progreso y Democracia (UPyD). Barcelona TV inclou, al seu torn, informació de les CUP, C's i SI. Cal afegir-hi, a més, que els *TN comarques* inclouen informació de candidatures específiques d'àmbit local, incloses les de la Federació d'Independents per Catalunya (FIC).